

SPRAWOZDANIE

z działalności Wydziału I Nauk Społecznych i Humanistycznych GTN w roku 2016

Wydział I. w minionym roku – poza rutynową działalnością polegającą na bieżących kontaktach członków, bezpośredniej współpracy członków Prezydium oraz na uczestnictwie Przewodniczącej w spotkaniach Zarządu GTN - zrealizował następujące działania:

1. WYSTAWA „Jan Heweliusz i jego Gdańsk w 500-lecie Reformacji”.

Wystawa została przygotowana we współpracy Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki i I Wydziału GTN. Jej miejscem był budynek Wydziału Nauk Społecznych UG, znany z pięknej przestrzeni, znakomicie nadającej się do ekspozycji sztuki. Wystawa otwarta została w dniu **13 stycznia 2016 roku** i była udostępniona do zwiedzania przez miesiąc.

Składała się z kilkunastu obrazów, które były artystycznym odwołaniem do Jana Heweliusza, Gdańska oraz Reformacji (m.in. wybitny gdański artysta, Jan Sołdecki, nawiązał w swoim dziele do postaci Marcina Lutra). Kuratorem wystawy był kierownik Katedry Kształcenia Podstawowego na Wydziale Malarstwa gdańskiej ASP, Pan prof. Marek Model.

Wystawa była realizacją planów GTN (w szczególności I Wydziału), związanych z obchodami 500-lecia Reformacji, które inaugurowała.

Kolejną edycją wystawy była jej ekspozycja w ramach Łódzkiego Festiwalu Nauki zorganizowanego przez **Łódzkie Towarzystwo Naukowe w maju 2016 roku** (koordynator z ramienia ŁTN: prof. Ewa Marynowicz-Hetka).

Wystawa ma charakter wędrowny i Prezydium Wydziału I. planuje kontynuację.

2. ZEBRANIA WYDZIAŁU, WYKŁADY OTWARTE

Pierwszy w roku 2016 wykład wygłosił dr Jarosław Balcewicz, członek Prezydium Wydziału I.: *Jan Heweliusz i jego Gdańsk w 500-lecie Reformacji* – to wydarzenie, zrealizowane we współpracy GTPS i GTN-Wydziału I. (**29 stycznia 2016 roku**, siedziba GTPS).

W dniu 14 grudnia 2016 roku odbyło się **otwarte zebranie** członków Wydziału I Nauk Społecznych i Humanistycznych GTN, które miało charakter naukowy i artystyczny zarazem. W trzyelementowej strukturze jego porządku,

- pierwszą część stanowił wykład profesora Jerzego Zajadło: *Sędziowie i niewolnicy* [Pan Profesor Jerzy Zajadło właśnie oddał do druku książkę na temat trudnych przypadków (*hard cases*), na przykładzie orzecznictwa sądów amerykańskich w sprawach niewolnictwa w XIX wieku. Jak sam mówił, jest to „naprawdę fascynujący materiał i opowiada się to jak dobry kryminał”... Wykład był fascynujący!]

- druga część, to artystyczna prezentacja poety i naukowca – prawnika, dra Tomasza Snarskiego: *Poezja wobec nieludzkich praw*

[Jak pisze Romuald Mieczkowski „Jego wiersze to zamknięte historie, z puentą, które mu podpowiada intuicja, a w sprawach zasadniczych – sumienie. Z rozterkami odwiecznego strażnika praw i narratora, którego słowa bywają werblami, jakie nie milną, gdy mimo wszystko i nade wszystko wierzy w człowieka, ład i piękno naszego świata”. Wspólną lekturę wierszy Tomasza Snarskiego pięknie uzupełniał pokaz fotografii z Ziemi Wileńskiej oraz muzyka, dobrana przez Poetę].

- część trzecią wypełniły sprawy bieżące Wydziału, przede wszystkim dyskusja nad dwoma wnioskami o przyjęcie nowych członków, dr Joanny Sadkowskiej oraz dra Tomasza Snarskiego. Obie zostały bez żadnych zastrzeżeń zaakceptowane, przy aplauzie zebranych dla deklaracji działania w GTN, zaprezentowanych przez Kandydatów. Zarząd GTN, na grudniowym zebraniu podjął uchwałę o przyjęciu obojga nowych członków.

3. UDZIAŁ W KONFERENCJACH Z RAMIENIA GTN

W dniach: 26-28.05.2016, na zaproszenie Danziger Naturforschende Gesellschaft członkowie I Wydziału wzięli udział w - organizowanej przez to stowarzyszenie we współpracy z Gdańskim Towarzystwem Naukowym – międzynarodowej konferencji naukowej w Travemünde, Lübeck, Niemcy.

Referaty wygłosili następujący członkowie I Wydziału (5 osób):

Dr Maciej Bakun (członek Prezydium I Wydziału): *Ochrona zabytków w Gdańsku w czasie II Wojny Światowej*

Dr Agnieszka Bzymek: *Gdańskie modi co-vivendi z perspektywy psychoanalitycznej*

Dr Paweł Bykowski: *Gdańsk i Stary Sambor (Ukraina). Tożsamości z pogranicza*

Dr Sylwia Bykowska: *Gdańsk 1945&2013; koniec i początek miejskiej wspólnoty*

Prof. Maria Mendel (Przewodnicząca I Wydziału): *Gdańskie miejsca (nie)pamięci. Wiedzieć, żeby nie wiedzieć.*

Jako reprezentant Miasta Gdańska na konferencji wystąpił - zasłużony dla współpracy obu Towarzystw – prof. Andrzej Januszajtis, z referatem: *Zegar astronomiczny w Kościele Mariackim w Gdańsku.*

Delegacji GTN, której uczestnikiem poza w/w osobami był dr Jakub Drewnowski, przewodniczył Wiceprezes GTN, prof. Marek Wesołowski.

W dniach 21-22 października 2016 roku członkowie Wydziału I GTN wzięli udział w konferencji naukowej zorganizowanej przez GTN w **1050. rocznicę Chrztu Polski**. Było to największe wydarzenie naukowe roku. Skupiło dziesiątki zainteresowanych i odbiło się dużym echem w polskim środowisku naukowym oraz lokalnych mediach.

4. NOMINACJE WYDZIAŁU DO NAGRÓD GTN za rok 2016

Nagroda Naukowa Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza w kategorii nauk humanistycznych i społecznych, na wniosek Przewodniczącej I Wydziału GTN (zgodny z Regulaminem, umożliwiającym typowanie kandydatów przez przewodniczących wydziałów GTN) – po zaakceptowaniu go przez Kapitułę Nagrody, której przewodniczy Prezes GTN oraz Prezes O/PAN w Gdańsku - **została przyznana Panu profesorowi Jerzemu Zajadło** z Wydziału Prawa i Administracji UG, wybitnemu filozofowi i teoretykowi prawa, członkowi I Wydziału GTN.

CIESZYMY SIĘ OGROMNIE I GRATULUJEMY!

Z fragmentów laudacji:

„Laureat jest niekwestionowanym autorytetem – w skali międzynarodowej – w zakresie teorii i filozofii prawa. Jego osiągnięcia naukowe to ponad 300 monografii, redakcji opracowań zbiorowych, studiów, artykułów, recenzji i glos dotyczących ważnych spraw współczesnej problematyki prawnej. Wyróżniające się pozycje to: seria artykułów oraz monografia „Po co prawnikom filozofia prawa?” wydana przez Wolters Kluwer

(2008); seria artykułów oraz monografia „Dylematy humanitarnej interwencji. Historia-etyka-polityka-prawo” wydana przez Arche (2005); oraz trytomowa seria dotycząca współczesnej niemieckiej filozofii prawa wydana przez Arche (w latach 2007–2016). Ukoronowaniem osiągnięć naukowych Laureata jest zaproponowanie nowatorskiej koncepcji tak zwanych trudnych przypadków (hard cases) w cyklu artykułów oraz pracach zbiorowych: „Fascynujące ścieżki filozofii prawa” wydanej przez LexisNexis (2008) i „Philosophy of Law” wydanej przez Uniwersytet Gdański-Wolters Kluwer (2016). Jak pisze w swojej opinii Profesor Zdzisław Brodecki, prezentujący osiągnięcia Laureata na posiedzeniu Kapituły, „Profesor Jerzy Zajadło wyróżnia się w środowisku naukowym wyjątkową, wręcz niespotykaną oryginalnością. Jego kantiański umysł ma wymiar spekulatywny (o czym świadczy fakt, iż będąc profesorem zwyczajnym rozpoczął i ukończył studia z zakresu filozofii na Wydziale Nauk Społecznych UG) i praktyczny (gdyż zainicjował modyfikacje programów nauczania i nową formułę pisania prac magisterskich)”. Profesor Jerzy Zajadło jest jednym z najwybitniejszych uczonych w historii Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Jego prace i wystąpienia znajdują szeroki oddźwięk i uznanie krajowych i międzynarodowych środowisk prawniczych. Jest osobą mającą twórczy wpływ na konstrukcję i stosowanie prawa. Jest członkiem społeczności akademickiej Pomorza wnoszącym nieprzemijający wkład do skarbnicy wiedzy ogólnoludzkiej. Uhonorowanie Profesora Nagrodą Naukową Miasta Gdańska im. Jana Heweliusza to docenienie wyróżniających Jego osiągnięć oraz podziękowanie za przynależność do pomorskiego ośrodka naukowego i wieloletnie angażowanie w podnoszenie rangi Uniwersytetu Gdańskiego i Naszego 1000-letniego Miasta Gdańska”.

Nagroda Prezydenta Miasta Gdańska i GTN dla Młodych Badaczy. Tegoroczne wnioski zostały przeanalizowane w 5-osobowej Komisji powołanej przez Przewodniczącą Wydziału I (w składzie: dr Maciej Bakun, dr Jarosław Balcewicz, dr Sylwia Bykowska, dr Paweł Bykowski i prof. Maria Mendel). Na posiedzeniu w dniu 11 stycznia 2017 roku Komisja Wydziału I. omówiła i zaopiniowała następujące wnioski zgłoszone do nagrody Gdańskiego Towarzystwa Naukowego i Prezydenta Miasta Gdańska dla młodych badaczy za 2016 rok:

Wniosek Pana prof. UG, dra hab. Jana Daty z Wydziału Filologicznego UG, zgłaszającego do nagrody pracę doktorską Pani dr Roksany Blech (bez afiliacji) pod tytułem *O „Faraonie” Bolesława Prusa – studium monograficzne*, Gdańsk, 2016, przygotowaną pod kierunkiem prof. UG, dra hab. Jana Daty (promotor). Dysertacja Roksany Blech *O „Faraonie” Bolesława Prusa – studium monograficzne* składa się z pięciu rozdziałów, wstępu, zakończenia, aneksów i bibliografii liczącej ponad 200 pozycji. Niewątpliwie stanowi oryginalne dzieło z zakresu historii literatury o wysokim stopniu erudycji. Jedyna wielka powieść historyczna Prusa została poddana przez Autorkę wszechstronnej i wnikliwej analizie. Obok specjalistycznej literatury współczesnej zostały wykorzystane prace XIX-wieczne dotyczące starożytnego Egiptu, historii literatury, filozofii i myśli społecznej. Interesujące są rozważania na temat źródeł, z których Prus czerpał wiedzę na temat Egiptu. I tak czytelnik obok analiz filologicznych otrzymuje także interpretacje historiozoficzne, polityczne czy kulturowe. Do osiągnięć Autorki zaliczyć trzeba m.in. wprowadzenie kategorii cyklu literackiego, zawierającego cztery największe powieści Prusa – „Placówka”, „Lalka”, „Emancypantki”, „Faraon”. Taka perspektywa w badaniu twórczości Autora zmienia wymowę poszczególnych utworów i ustanawia nowy sens „powieści z wielkich pytań epoki”. Nadto niezwykle ciekawe jest

ukazanie „Faraona” nie tylko na tle (czy też w opozycji do) innych wielkich historyzujących dzieł epoki, w tym głównie dzieł Henryka Sienkiewicza, lecz także całej twórczości Prusa. Praca napisana jest językiem ciekawym, pełnym pasji i zaangażowania, znamionującym dużą wiedzę i profesjonalizm badawczy. Bardzo dobrze czyta się pracę. Warta jest popularyzacji. Jest ważnym głosem w obszarze badań literaturowych. Pani Dr Roksana Blech jest aktywną badaczką, autorką ważnych i ciekawych artykułów, dobrze rokującym naukowcem z pasją zajmującą się badaniami literackimi, zauważyć można dużą aktywność naukową i popularnonaukową badaczki. Na uwagę zasługuje Jej dorobek naukowy, aktywność społeczna, zaangażowanie w działania naukowo-organizacyjne już od lat studenckich, uczestnictwo w grantach i inne.

Wniosek Pana prof. UG, dra hab. Jakuba Steliny, Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UG, zgłaszającego do nagrody książkę Pana dra Macieja Łagi, z Wydziału Prawa i Administracji UG, pt.: *Wielkość zatrudnienia jako kryterium dyferencjacji w prawie pracy*, Warszawa, 2016, która została opublikowana na podstawie rozprawy doktorskiej. Książka Macieja Łagi *Wielkość zatrudnienia jako kryterium dyferencjacji w prawie pracy*, w pięciu rozdziałach omawia następujące teoretyczne zagadnienia: dyferencjacja prawa pracy, jego genezę i ewolucję w polskim prawie, wielkość zatrudnienia w prawie pracy, dyferencjacja według kryterium wielkości zatrudnienia oraz problemy aksjologiczne dyferencjacji według kryterium wielkości zatrudnienia. W zakończeniu Autor przedstawia postulaty rozszerzenia wykorzystania kryterium wielkości zatrudnienia w polskim prawie pracy. Jednakże obok rzeczowego wykładu teoretycznoprawnego i filozoficznoprawnego wydaje się, że dla praktycznego zobrazowania rozważanych kwestii należałoby - o ile nie przeprowadzić porównawcze badania wśród pracodawców - to choćby przywołać kilka przykładów dla poparcia postawionej i rozwijanej w książce tezy, że wielkość zatrudnienia jest aksjologicznie uzasadnionym kryterium dyferencjacji w prawie pracy.

Komisja Wydziału I podjęła decyzję o rekomendowaniu do Nagrody Gdańskiego Towarzystwa Naukowego i Prezydenta Miasta Gdańska pracy doktorskiej Pani dr Roksany Blech: *O „Faraonie” Bolesława Prusa – studium monograficzne.*

5. CZŁONKOWIE WYDZIAŁU

Zgodnie z przyjętym kierunkiem rozwoju GTN, akcentującym potrzebę przyjmowania nowych członków, w szczególności rekrutujących się z młodszej kadry naukowej, w roku 2016 do I Wydziału przyjętych zostało 5 osób, których dorobek – analizowany w ramach procedury przyjęcia - predestynuje je znakomicie do współpracy w osiągnięciu naszych wspólnych celów:

Pan dr Piotr Kitowski z Wydziału Prawa i Administracji UG

Pani mgr Agnieszka Kobus z UG

Pani dr Joanna Sadkowska z Wydziału Zarządzania UG

Ks. prof. Grzegorz Szamocki

Pan dr Tomasz Snarski z Wydziału Prawa i Administracji UG

GRATULUJEMY!

**W roku 2016 opuścili nas na zawsze nasi Koledzy,
członkowie I Wydziału Nauk Społecznych i Humanistycznych GTN:
profesor Henryk Machel, profesor Jan Majewski-członek Honorowy GTN,
profesor Marian Pawlak, dr Jerzy Szews
*Cześć Ich Pamięci!***

6. INNE WYDARZENIA

W marcu 2016 roku, Pan dr Jarosław Balcewicz, członek Prezydium Wydziału I GTN, obchodził jubileusz 35-lecia swojej pracy dziennikarskiej. Na uroczystości temu poświęconej, będącej benefisem Jubilata (18 marca 2016, w siedzibie GTPS), Przewodnicząca I Wydziału złożyła Mu w imieniu Wydziału gratulacje i życzenia, odczytując list od Prezesa GTN, prof. Jerzego Błażejowskiego.

GRATULUJEMY!

Fragment listu:

„Pan Doktor Jarosław Balcewicz od lat jest także członkiem Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, w którym pełnił liczne funkcje. Aktualnie, jako Zastępca Przewodniczącego Wydziału I. Nauk Społecznych i Humanistycznych GTN, walnie przyczynia się do owocnej realizacji planów Wydziału, szczególnie w tych kierunkach jego działalności, które dotyczą upowszechniania nauki i wiązania jej z życiem kulturalnym i artystycznym Gdańska. Ostatnio, dzięki zaangażowaniu Jubilata i Jego aktywnym członkostwie w GTN oraz GTPS, ożyła współpraca pomiędzy naszymi Towarzystwami i przynosi ona dzisiaj wspaniałe rezultaty. Wśród nich na pierwszym miejscu wspomnieć należy o inicjatywie podjętej wokół obywatela XVII-wiecznego Gdańska, naukowca i artysty Jana Heweliusza; inicjatywie, rozciągającej się na wiele przedsięwzięć, w których Pan Doktor Balcewicz był prawdziwym *spiritus movens*. Należą do nich, między innymi, doskonała, realizowana w Polsce i Wielkiej Brytanii promocja książki w języku polskim i angielskim *Jan Heweliusz i jego Gdańsk* pod redakcją prof. Mariana Turka, a ostatnio – szeroko odnotowana w mediach, mająca miejsce na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego – wystawa malarstwa, poświęcona Heweliuszowi i Miastu Gdańsk w 500-lecie Reformacji. Wystawa ta, dzięki staraniom Jubilata, rozpoczyna wędrówkę po Polsce, w punkcie startu mając Łódzkie Towarzystwo Naukowe.

Osiągnięcia w obszarze działalności społeczno-kulturalnej Pana Doktora Jarosława Balcewicza, podsumowywane w dniu Jego Jubileuszu, są ogromne, a przy tym tak liczne, że pewnie nie pomieściłby ich żaden rejestr. W imieniu wspólnoty, jaką stanowi Gdańskie Towarzystwo Naukowe, składam Mu serdeczne podziękowanie za każde z nich, w szczególności jednak za te, przez pryzmat których nasze Towarzystwo postrzegane jest jako nie tylko owocnie działające na rzecz wspólnego dobra, ale i na co dzień obficie go przysparzające!”

7. PERSPEKTYWY

Zgodnie z ustaleniem o swobodzie działania Przewodniczącej w sprawach organizacji działalności w ramach przyjętych na początku kadencji kierunków tej działalności, Prezydium Wydziału wzięło udział w spotkaniu z Prezesem i Zarządem Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki, w dniu 31 stycznia 2017 roku, w siedzibie GTPS.

Spotkanie poświęcone było organizacji obchodów jubileuszu 60-lecia GTPS (2018). Przyjęto, że Wydział I włączy się aktywnie w przygotowania Jubileuszu i jako pierwsze wspólne zadanie ustalono, że członkowie Wydziału wezmą udział w tworzeniu monografii pod tytułem – na razie „roboczym” – *Miasto (dla) sztuki. Sztuka (dla) miasta. 60 lat Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki*.

Zgodnie z zaakceptowanymi przez Wydział I. kierunkami działania, jego członkowie kontynuować będą prace w ramach obchodów 500. rocznicy Reformacji. Planowane są

dalsze „peregrynacje” wystawy *Jan Heweliusz i jego Gdańsk w 500-lecie Reformacji* (w planie Płock i Płockie Towarzystwo Naukowe, in.).

W dalszej perspektywie, w roku 2018 – 100. rocznica Odzyskania przez Polskę Niepodległości. Należy także mieć na uwadze – powoli zbliżający się - jubileusz naszego Towarzystwa, czyli jego 100-lecie w roku 2022.

W obchodach przez GTN tych rocznic, organizowanych z uczestnictwem Wydziału I. GTN, chodzi – powtarzając tę aktualność za sprawozdaniem z ubiegłego roku - o *szerokie wykorzystanie ich, jako podstawy do realizacji statutowych celów GTN*, czyli – najogólniej – *tworzenia klimatu społecznego, w którym naukowe dociekania i wszelkie sprawy nauki stanowią wartość, a uprawianie nauki nie jest zarezerwowane wyłącznie dla akademików i jest postrzegane jako – wiedząca przez pogłębiającą się refleksyjność - droga ku podnoszeniu jakości indywidualnego i społecznego życia.*

Sprawozdanie przygotowane według stanu na dzień 12 lutego 2017 roku.

Przewodnicząca Wydziału I Nauk Społecznych i Humanistycznych GTN

Prof. zw. dr hab. Maria Mendel